

Sjálfbærniverkefnið á Austurlandi

Guðrún Á. Jónsdóttir
Austurbrú

Skilgreindur tilgangur

- Að styðja þá stefnu Alcoa og Landsvirkjunar að hafa hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar að leiðarljósi
- Að þróa vegvísi sem hjálpar fyrirtækjunum að fylgja eftir stefnumiðum sínum um sjálfbæra þróun
- Að þróa tölulega vísa sem hægt er að nota til að fylgjast með raunverulegri þróun fjölmargra þátta

Hugmyndafræði - hugtök

„Sjálfbær þróun mætir þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum.“

(Úr skýrslu Brundtlandnefndarinnar)

Áhrif og ábyrgð

Í notkun hugtakanna felst vilji fyrirtækjanna til að fylgja þeirri stefnu að framkvæmdir og rekstur falli sem best að hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar.

Notkun hugtakanna felur ekki í sér þá yfirlýsingu að framkvæmdir og rekstur álvers og virkjunar á Austurlandi séu eða verði sjálfbærar.

Hvað er gert í sjálfbærni-verkefninu ?

- Verkefnið gengur út á að fylgst er með tölulegum vísam (mælikvörðum) sem gefa vísbendingar um þróun umhverfismála, efnahags og samfélags á byggingar- og rekstrartíma álvers og virkjunar.

Skipulag

- **Sjálfstætt verkefni**
 - Austurbrú framkvæmdaraðili frá 2013
- **Eignarhald**
 - Alcoa Fjarðaál og Landsvirkjun
- **Stýrihópur**
 - Skipaður fulltrúum Fjarðabyggðar, Fljótsdalshéraðs, Landverndar, Landsvirkjunar og Alcoa
- **Samráðshópur**
 - Skipaður fulltrúum sem endurspeglar þverskurð samfélagsins

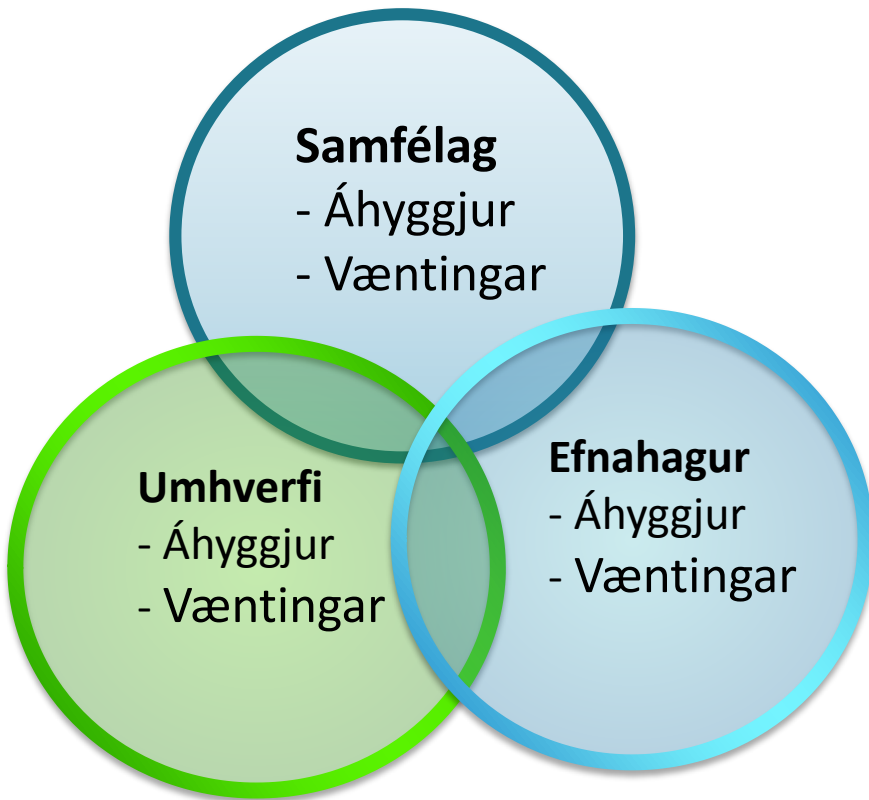

Ársfundur

- Ársfundir eru opnir og þar geta allir komið og tekið þátt í umfjöllun og mótun verkefnisins
- Ákveðið hefur verið að á hverjum ársfundi sé afmarkað þema í brennidepli – nú menntamál

Upphaf verkefnisins 2004

Samráðshópur

Samráðshópur skipaður fulltrúum samfélagsins skilgreindi hvaða málefni væru mikilvægust í tengslum við framkvæmdir, út frá áhyggjum og væntingum fólks, og mótaði út frá því tillögur að vísun.

Þróun vísa

- Út frá tillögum samráðshóps voru skilgreindir tölulegir vísar til að fylgjast með hverju málefni fyrir sig
- Í þriðja skrefi voru ákveðin viðmið notuð til að greina notagildi vísa. Þannig þurftu þeir t.d. að:
 - ✓ vera viðeigandi og tengjast á einhvern hátt bæði framkvæmdum og skilgreiningu á sjálfbærni
 - ✓ hafa vísindalegan/mælanlegan grunn
 - ✓ vera næmir fyrir breytingum og sýna þróun
 - ✓ vera þannig að upplýsingar um grunnástand væru fánalegar

Sjálfbæternimælingar

Samfélag

16 samfélagsvísir

1.1 Kynjahlutfall í vinnuafli	1.13 Atvinnuleysi
1.2 Ánægja starfsfólks	1.14 Tekjur íbúa
1.3 Öryggi starfsfólks	1.15 Fasteignaverð
1.4 Menntun og þjálfun	1.16 Opinber þjónusta í nálægum byggðum
1.5 Samfélagsleg virkni starfsfólks	1.17 Gæði skóla
1.6 Íslenskum lögum og reglugerðum fylgt	1.18 Samfélagsleg velferð
1.11 Lýðfræðilegar breytingar	1.19 Viðhorf samfélags til starfsemi Fjarðaáls og Landsvirkjunar
1.12 Vinnumarkaðurinn	1.20 Framboð á menningarviðburðum

Umhverfi

24 umhverfisvísir

2.1 Gæði grunnvatns og yfirborðsvatns við álver	2.13 Losun gróðurhúsalofttegunda
2.2 Breytingar á vatnabúskap	2.14 Loftgæði
2.3 Rennsli fossa	2.21 Heiðagæsir
2.4 Rof árbakka Jökulsár á Fljótssdal og Lagarfljóts	2.22 Varpfuglar á Úthéraði
2.5 Uppsöfnun aurs í Háslóni	2.23 Hreindýr
2.6 Breytingar á strandlengju Héraðsflóa	2.24 Mengunarefni í dýralífi sjávar
2.7 Skerðing víðerna	2.25 Vatnalíf í Jökulsá á Dal og Lagarfljóti
2.8 Frágangur náma og haugsvæða	2.26 Botndýralíf sjávar í Héraðsflóa
2.9 Olíu- og efnalekar sem tengjast framkvæmdum	2.27 Flúor í gróðri
2.10 Magn og meðhöndlun úrgangs	2.28 Gróður á Vesturöræfum
2.11 Hljóðmengun við Fjarðaál og í Reyðarfirði	2.29 Áfok við Háslón
2.12 Rykmistur	2.30 Uppgræðsla lands

Efnahagur

5 efnahagsvísir

3.1 Ferðaþjónusta	3.3 Efnahagslegur ábati við þjóðarframleiðslu
3.2 Útflutningur Fjarðaáls	3.4 Magn vöru og þjónustu framleitt á Íslandi
	3.5 Fjárhagsstaða sveitarfélaga

Margir mælikvarðar

- Vísar eru 45
- Oft eru mæld fleiri en eitt atriði fyrir hvern vísi og eru mælikvarðarnir samtals 78

Sem dæmi er bæði íbúafjöldi og aldurs- og kynjasamsetning íbúa, á Austurlandi, samanborið við landið í heild skoðuð í vísinum „lýðfræðilegar breytingar“

Uppfærsla vísa

Flestir vísar eru uppfærðir árlega en nokkrir sjaldnar. Það fer einkum eftir eðli breytinga sem vænta má en gagnsöfnun og vöktunaráætlun tekur mið af því hversu örum breytingum má búast við.

Breytingar á vísum

- Upphaflegu vali samráðshóps á vísum er ekki breytt nema með mjög góðum rökstuðningi og að vel athuguðu máli.
- Áhersla lögð á að tryggja gagnsæi breytinga, að mælingar séu sambærilegar og samfelldar
- Hægt er að kynna sér ferli um breytingar á vísum á vefnum Sjalfbaerni.is. Breytingar þaf m.a. að taka fyrir á ársfundi

Gagnasafnið

- Hingað til hefur gögnum verið safnað og gagnasafn uppfært reglulega, árlega fyrir flesta vísa
- Vöktun hefur staðið frá 2007 og í sumum tilfellum ná mælingar lengra í tímann
- Það er því komið a.m.k. 7 ára gagnasafn fyrir flesta vísana

Hvernig eru niðurstöðurnar?

- Niðurstöður mælinga á mismunandi þáttum eru á ýmsa lund ár frá ári
- Ekki hefur enn verið gerð heildar greining á því hvort þegar sé hægt að draga einhverjar víðtækari ályktanir um áhrif á samfélag, umhverfi og efnahag af því sem vísarnir sýna
- Slíkar greiningar verða áhugaverðari eftir því sem lengri tími líður

Gildi

- Mikilvægt gildi verkefnisins liggur í að safnað víðtækum upplýsingum á sambærilegu formi yfir langan tíma
- Verkefnið hefur einnig gildi fyrir fyrirtækin sjálf, og getur nýst sveitarstjórnnum og almenningi

Kárahnjúkar í júní 2009

★ Gagn og gaman

Ársfundur Sjálfbærni-verkefnisins 2014

Ársfundur Sjálfbærni-verkefnisins 2014 verður haldinn á Hótel Héraði *þriðjudaginn 29. apríl kl. 14:30 – 18:30*

Fundarstjóri: *Björn Ingimarsson*, bæjarstjóri Fljótsdalshéraðs

Allir eru velkomnir á fundinn en við biðjum fólk að skrá þátttöku [hér](#).

[Meira...](#)

Um sjálfbærni

Samfélag

Umhverfi

Efnahagur

Sjálfbærni-verkefni Alcoa Fjarðaáls og Landsvirkjunar var sett á laggirnar til að fylgjast með áhrifum framkvæmda við Kárahnjúkavirkjum og álverið í Reyðarfirði á samfélag, umhverfi og efnahag á Austurlandi. Fyrirtækin fengu til liðs við sig fulltrúa ýmissa hópa, bæði með og á móti framkvæmdunum og myndaður var samráðshópur sem vann að verkefninu.

Verkefnið gengur út á að fylgst er með þróun vísa sem í flestum tilfellum eru tölulegir mælikvarðar sem gefa vísbendingu um þróun umhverfismála, efnahags og samfélags á byggingar- og rekstrartíma álvers og virkjunar.

Fréttasafn

24.4.2014

Áhrif menntunar á byggðaþróun og sjálfbærni
Ársfundur Sjálfbærni-verkefnisins á Austurlandi verður haldinn þriðjudaginn 29. apríl nk. kl. 14.30 – 18.30 á Hótel Héraði, Egilsstöðum. Í ár verður sjónum beint sérstaklega að menntamálum.

[Meira...](#)

28.3.2014

Ársfundur Sjálfbærni-verkefnisins 2014

10.3.2014

Uppfærsla á vísam í fullum gangi

Skoða fréttasafn